

Viðauki C

PÓST- OG FJARSKIPTASTOFNUN

**Niðurstöður úr samráði PFS við drögum að greiningu
á markaði fyrir aðgang og upphaf símtala í almenn
farsímanet (markaður 15)**

5. febrúar 2007

EFNISYFIRLIT

1	INNGANGUR	3
2	SKILGREINING Á VIÐKOMANDI ÞJÓNUSTUMARKAÐI	3
3	LANDFRÆÐILEG AFMÖRKUN Á VIÐKOMANDI MARKAÐI	4
4	MARKAÐSGREINING	5
4.1	MARKAÐSHLUTDEILD	5
4.2	YFIRRÁÐ YFIR AÐSTÖÐU SEM ERFITT ER AÐ KOMA SÉR UPP	6
4.3	AÐGANGSHINDRANIR	6
4.4	VERÐSAMANBURÐUR OG VERÐPRÓUN	8
5	MAT Á UMTALSVERÐUM MARKAÐSSTYRK	9
5.1	ALMENNT	9
5.2	SAMEIGINLEG MARKAÐSYFIRRÁÐ	11
6	ÁLAGNING KVAÐA	14
6.1	ALMENNT	14
6.2	KVAÐIR Á GSM FARSÍMANET SÍMANS	16
6.2.1	<i>Kvöð um aðgang</i>	16
6.2.2	<i>Kvöð um jafnræði</i>	18
6.2.3	<i>Kvöð um gagnsæi</i>	18
6.2.4	<i>Kvöð um bókhaldslegan aðskilnað</i>	19
6.2.5	<i>Kvöð um eftirlit með gjaldskrá</i>	19
6.3	KVAÐIR Á NMT FARSÍMANET SÍMANS	21
6.3.1	<i>Almennt</i>	21
6.3.2	<i>Eftirlit með gjaldskrá</i>	21

1 Inngangur

Í þessu skjali er að finna samantekt af þeim svörum og athugasemdum sem bárust vegna samráðs Póst- og fjarskiptastofnunar (PFS) um frumdrög á greiningu á heildsölumarkaði fyrir aðgang og upphaf símtala í almenn farsímanet (markaður 15). Frumdrögin voru lögð fyrir hagsmunaaðila til samráðs með bréfi, dags. 8. júlí 2005.

Eftirfarandi aðilar sendu inn athugasemdir við frumdrögin:

Og fjarskipti hf.¹ (Vodafone)
Samkeppniseftirlitið
Síminn

Athugasemdirnar eru flokkaðar saman eftir efni, köflum og málsgreinum. Reynt hefur verið að greina allar þær athugasemdir sem skiptu máli og svara þeim. Í lok umfjöllunar um hverja athugasemd er stutt samantekt á afstöðu PFS og afgreiðslu. Þær athugasemdir sem bárust eru að finna á heimasíðu PFS.²

2 Skilgreining á viðkomandi þjónustumarkaði

Samkeppniseftirlitið beinir athugun sinni eingöngu að skilgreiningu á viðkomandi þjónustumarkaði og landfræðilegum markaði og þeim þáttum sem ætla má að hafi áhrif við mat á markaðsstyrk fyrirtækja á einstaka markaði. Samkeppniseftirlitið gerir ekki athugasemdir við þessa þætti draganna og telur að greining að því leyti sé vel unnin og þjóni markmiðum sínum. Samkeppniseftirlitið tekur fram að lokum að eðli málsins samkvæmt þá sé það ekki bundið af þeirri aðferðafræði og þeim ályktunum sem koma fram í drögum PFS, við meðferð þeirra á málum sem varða umrædda markaði í framtíðinni.

Síminn gerir athugasemdir við skilgreiningu þjónustumarkaðar í GSM farsímaneti og telur hana tvíræða. Síminn telur erfitt að lesa út úr drögum hvort upplýsingaþjónusta um GPRS telst hluti af þjónustumarkaði.

Síminn telur að miðað við að PFS meti heildsölumarkað út frá smásölumarkaði þá hafi Vodafone sambærilegt net og Síminn og sama þjónustuframboð á smásölustigi og geti því alveg eins og Síminn boðið upp á sambærilegan aðgang á heildsölustigi.

Varðandi skilgreiningu PFS á þjónustumarkaði fyrir aðgang og upphaf símtala í NMT 450 farsímanet þá vill Síminn benda á að félagið býður ekki upp á aðgang að NMT með fyrirframgreiddum kortum. Síminn telur því rétt að fella niður fyrirframgreidd kort sem hluta af markaði á heildsölustigi þar sem þau er ekki hluti af markaði á smásölustigi.

Afstaða PFS

---

¹ Nú Og fjarskipti ehf.

² <http://www.pfs.is/>, undir fjarskipti, markaðsgreining og samráð við markaðsaðila.

Í drögum PFS að greiningu á viðkomandi markaði þá var það mat PFS að gagnaflutningaþjónusta um GPRS væri viðbótarþjónusta sem fylgdi með aðgangi að farsímaneti í formi áskriftar eða fyrirfram greiddra korta hér á landi. Þar kom fram að þar sem þessi þjónusta væri tiltölulega ný af nálinni hér á landi þá hefði PFS tekið þá afstöðu að aðskilja hana frá viðkomandi markaði. PFS tók hins vegar fram að litíð væri svo á að þessi þjónusta væri ekki skilin frá við sölu á heildsöluaðgangi að farsímanetinu nema þess sé sérstaklega óskað. Þetta er sú afstaða sem fleiri eftirlitsstofnanir hafa tekið við skilgreiningu á viðkomandi markaði.

PFS hefur hins vegar ákveðið eftir að hafa skoðað málið betur að taka gagnaflutningsþjónustu um farsíma með GPRS inn í skilgreiningu á markaði 15 þar sem þessi þjónusta er á sama hátt og SMS, ávallt seld með aðgangi að GSM netinu og möguleikanum til að hringja og fá símtöl. Farsímanotendur í dag gera ráð fyrir með kaupum að aðgangi að GSM neti þá hafi þeir aðgang að allri farsímaþjónustu, tali, SMS og gagnaflutningsþjónustu. Í ljósi þess telur PFS eðlilegt að markaður 15 nái einnig yfir þessa þjónustu. Þessi afstaða PFS er í samræmi við niðurstöðu hollensku eftirlitsstofnunarinnar (OPTA), sem tók alla farsímaþjónustu í greiningu á markaði 15, þ.e. tal, SMS, internet og MMS, og þeirrar spænsku (CMT) og lúxemborgsku (ILR). Greining á markaði 15 hefur verið uppfærð, sjá viðauka A við ákvörðun um markað 15, og vísar PFS í það sem fram kemur þar.

Í drögum að greiningu PFS á markaði 15 kemur fram að nauðsynlegt sé að meta stöðuna á viðkomandi markaði út frá skilyrðum á smásölumarkaði þar sem enginn raunverulegur heildsölumarkaður fyrir farsímaþjónustu er til staðar hér á landi. Þetta er í samræmi við það sem flestar eftirlitsstofnanir annarra EES-ríkja hafa gert varðandi viðkomandi markaði og í samræmi við athugasemdir framkvæmdastjórnar ESB. Varðandi aðstöðu Vodafone þá sér PFS ekkert því til fyrirstöðu að Vodafone bjóði upp á heildsöluaðgang að farsímaneti sínu. Það nægir hins vegar ekki til að það sé virk samkeppni að bæði Síminn og Vodafone hafi sambærilega möguleika á því að bjóða upp heildsöluaðgang að farsímanetum sínum og breytir engu um niðurstöðurnar á viðkomandi markaði.

Í drögum að greiningu PFS á markaði 15 komst stofnunin að þeirri niðurstöðu að aðgangur að NMT netinu með fyrirframgreiddum kortum félli einnig undir skilgreiningu á viðkomandi markaði. PFS taldi þetta eðlilega niðurstöðu þrátt fyrir að Síminn væri eingöngu að bjóða notendum upp á aðgang að NMT netinu með áskrift, þar sem PFS vildi ekki útiloka aðgang með fyrirframgreiddum kortum. Hins vegar hefur komið í ljós frá því að drögin voru birt að NMT netið mun að líkindum verða lokað í lok árs 2008. Í ljósi fyrirsjáanlegra endaloka NMT kerfisins þá telur PFS ekki nauðsynlegt að tilgreina sérstaklega að viðkomandi markaður fyrir aðgang og upphaf símtala í NMT nái einnig yfir fyrirframgreidd kort. Greining á markaði 15 hefur verið uppfærð í samræmi við þetta.

3 Landfræðileg afmörkun á viðkomandi markaði

Síminn telur veigamikil rök hníga að því að skilgreina eigi landfræðilega markaðinn með öðrum og þrengri hætti en gert hefur verið fram til þessa. Síminn vísar í ákvörðun Samkeppnisráðs nr. 5/1998 þar sem ráðið skilgreindi landfræðilega markaðinn út frá þeim landssvæðum sem Myllan og Samsölubakarí höfðu verið að

selja mestan hluta framleiðsluvöru sinnar á. Sé hliðstæður mælikvarði notaður hér þá telur Síminn ljóst að Vodafone selji yfirgnæfandi hluta þjónustu sinnar á þéttbýlissvæðum en ekki út á hinum dreifðu byggðum. Síminn vísar einnig í könnun Gallup í júlí/ágúst 2003 og 2004 og segir að þar hafi sést að markaðshlutdeild Símans í Reykjavík og nágrennasveitarfélögum var ekki nema um 54%.

Afstaða PFS

Landfræðileg afmörkun er að meginreglu miðuð við umfang fjarskiptanetsins og þess lögsagnarumdæmis sem viðkomandi lög ná yfir. Að auki skiptir verð miklu máli. Ef fjarskiptanet dreifist yfir allt landið er það vísbending um að afmörkunin skuli vera landið allt. Ef verðið er það sama yfir allt landið er það einnig vísbending um að afmörkunin skuli vera landið allt. Hér á landi verður að telja að samkeppnisskilyrði á farsímamarkaði séu í grundvallaratriðum þau sömu fyrir allt landið og hingað til hefur smásölu- og heilsöluverð verið það sama fyrir allt landið. Lög um fjarskipti nr. 81/2003 gilda fyrir allt landið og í leyfum til handa starfandi farsímafyrirtækjum kemur fram að réttur til notkunar tíðnisviðs nái til landsins alls. Í dag ná farsímanet Símans og Vodafone yfir mest allt landið, farsímanet Símans er þó stærra en bæði félögin bjóða farsímaþjónustu um allt land. Í ljósi þess telur PFS eðlilegt að landfræðileg afmörkun á viðkomandi þjónustumarkaði sé landið allt.

Síminn vísar máli sínu til stuðnings í ákvörðun samkeppnisráðs nr. 5/1998. Að mati PFS er alls ekki um sambærilegt dæmi að ræða þar sem í því máli voru umrædd fyrirtæki að selja um 99% vara sinna á afmörkuðu svæði. Að mati PFS er eðlilegt að líta svo á að landfræðileg afmörkun eigi að vera landið allt. Sú niðurstaða er í samræmi við niðurstöður annarra eftirlitsstofnanna við greiningu á viðkomandi markaði. Þar sem Síminn vísaði í ákvörðun samkeppnisráðs þá bendir PFS á ákvörðun samkeppnisráðs í máli nr. 17/1999, um erindi Tals hf. um verðlagningu á GSM þjónustu Landssíma Íslands. Þar taldi ráðið að landfræðilegur markaður fyrir GSM farsímaþjónustu hér á landi væri Ísland. Sama niðurstaða var í ákvörðun samkeppnisráðs nr. 40/2003. Að mati PFS þá styður þetta þá niðurstöðu PFS að skilgreina viðkomandi þjónustumarkað sem landið allt.

4 Markaðsgreining

4.1 Markaðshlutdeild

Vodafone telur lýsingu PFS á stöðunni á farsímamarkaði vera í meginatriðum rétta. Félagið telur þó að við mat á markaðshlutdeild fyrirtækjanna að rétt hefði verið að líta frekar til tekjuþróunar fyrirtækjanna til lengri tíma. Vodafone bendir á að eðlilegt hefði verið að PFS hefði kannað nánar ástæður og áhrif hækkunar á markaðshlutdeild Símans um 0,5% á árinu 2004.

Afstaða PFS

Í greiningu á viðkomandi markaði var markaðshlutdeild fyrirtækjanna mæld í fjölda viðskiptavina, fjölda mínútna úr farsímum og tekjum. Litið var til tekna frá árinu 2003 og 2004 og nú hafa tekjur fyrir árið 2005 bæt við. Að mati PFS þá hefði það ekki haft nein áhrif á niðurstöðurnar og ákvörðun um kvaðir ef tekjutímabilið sem miðað er við hefði verið lengra. PFS telur 0,5 prósentustigs aukning á markaðshlutdeild Símans á árinu 2004 og 2005 ekki það stórvægileg breyting að hún kalli á sérstaka

athugun. Hér er einungis um brot úr prósentu að ræða og er hlutdeild félaganna nánast hin sama milli ára.

4.2 Yfirráð yfir aðstöðu sem erfitt er að koma sér upp

Vodafone telur að PFS hefði átt að taka til nánari skoðunar fjárfestingakostnað farsímafyrtækja á Íslandi til að unnt væri að átta sig betur á kostnaði við uppbyggingu farsímaneta hér á landi með tilliti til taps/arðsemi netanna.

Afstaða PFS

PFS hefur fengið kostnaðargreiningar frá fyrirtækjunum varðandi lúkningargjöld ásamt því að skoða sérstaklega fjárfestingarkostnað sem Vodafone þyrfti að leggja í til að vera með sambærilegt kerfi og Síminn.³ PFS hefur því skoðað fjárfestingakostnað farsímafyrtækja á Íslandi og sérstaklega uppbyggingarkostnað úti á landi. PFS telur sig því hafa góða mynd af arðsemi og kostnaði við uppbyggingu farsímaneta. Eins og fram kom í drögum í greiningu á markaði 15 þá er margt sem bendir til að ekki sé vænlegt að byggja upp þriðja heildstæða GSM farsímanetið hér á landi, m.a. í ljósi landfræðilegra aðstæðna, stærðar markaðarins og takmarkana á vaxtamöguleikum. Það er mat PFS að aðstæður á viðkomandi markaði feli í sér aðgangshindranir fyrir ný fyrirtæki. Að skoða nánar fjárfestingakostnað farsímafyrtækja á Íslandi breytir því ekki miklu varðandi niðurstöðurnar og ákvörðun um álagningu kvaða. Í ljósi þess telur PFS ekki nauðsynlegt að skoða frekar þennan þátt.

4.3 Aðgangshindranir

Síminn mótmælir þeirri ályktun PFS að breidd í starfsemi Símans renni stoðum undir styrkleika á viðkomandi markaði. Síminn segir að engin samnýting sé á aðföngum við framleiðslu á vörum í farsímakerfi og öðrum netþáttum. Varðandi fullyrðingu PFS um að Vodafone séu háð Símanum þá bendir Síminn á að Vodafone fá aðgang að kerfi Símans með samningi um innanlandsreiki án þess að þurfa að leggja út í kostnað við uppbyggingu.

Síminn dregur í efa staðhæfingu PFS um að undanfarin ár hafi verið erfiðara að afla nauðsynlegs fjármagns fyrir stórar fjárfestingar á viðkomandi markaði. Síminn telur að aðgengi að fjármagni hafi aldrei verið betra en undanfarin ár og segir það m.a. staðfest í úrskurði úrskurðarnefndar fjarskipta- og póstmála nr. 3/2003, bls. 21-22.

Síminn mótmælir því að sterk staða félagsins á heimtauga- og fastlínemarkaði geri nýjum aðila erfiðara og dýrara að koma inn á farsíamarkað og bendir á innkomu Vodafone.

Afstaða PFS

Í drögum að greiningu á markaði 15 kemur fram að Síminn á stærstan hlut af fjarskiptanetum á landinu, GSM og NMT farsímanet og fastlínunet. Síminn á einnig meirihluta símstöðva, leigulína, heimtauga, rekur Breiðbandið (dreifikerfi fyrir sjónvarp og internet) og keypti á árinu 2004 fjórðung hlutafjár í Íslenska

---

³ Sjá ákvörðun PFS, dags. 7. nóvember 2003, um skilmála fyrir reikisamninga Og fjarskipta að farsímaneti Símans.

sjónvarpsfélaginu sem rekur sjónvarpsstöðina Skjá einn og á útsendingarréttinn á ensku knattspyrnunni. Breidd í starfsemi Símans nær einnig yfir þjónustuframboð fyrirtækisins ekki síður en vöruframboð. Þannig getur breidd í þjónustuframboði fyrirtækisins á fjarskiptamarkaði veitt því forskot í samanburði við önnur sem hafa minna framboð úr að spila. Að mati PFS þá hafa þessi yferráð Símans í för með sér ákveðna hagkvæmni sem gerir honum kleift að lækka kostnað fyrir rekstri á farsímaþjónustu. PFS telur að þessi ályktun sé eðlileg og bendir á í því sambandi að norska eftirlitsstofnuninni (NPT) komst að sambærilegri niðurstöðu við greiningu á viðkomandi markaði en aðstaðan þar er á ýmsan hátt sambærileg og hér.⁴

Síminn veitir Vodafone aðgang að ákveðnum sendum á grundvelli samnings milli félaganna um innanlandsreiki. Þessi samningur gerir Vodafone kleift að bjóða viðskiptavinum sínum farsímaþjónustu um allt land og getur þ.a.l. keppt betur við Símann. Að mati PFS hefur Vodafone ekki um að aðra kosti að ræða enn að kaupa þennan aðgang af Símanum sem hefur byggt upp stærra farsímanet á landinu. Telja má að ekki sé fjárhagslega hagkvæmt að setja upp fleiri senda á flestum þeim svæðum sem Vodafone kaupir aðgang að hjá Símanum og það er mat PFS að bæði félögin hagnist af þessum viðskiptum.

Varðandi athugasemdir Símans um aðgang að fjármagni þá vill PFS taka fram að með athugasemd sinni um að undanfarin ár hafi verið erfiðara að afla nauðsynlegs fjármagns fyrir stórar fjárfestingar á þessum markaði, var átt við að þegar samkeppni í farsímaþjónustu hófst hér á landi virtist aðgangur að fjármagni mjög greiður, hlutfjárútboð gengu vel og áhugi fjárfesta var mikill. Svo varð afturkeppur í þeim mikla uppgangi sem átti sér stað í byrjun og mörg farsímafyrirtæki í heiminum áttu í rekstrarerfiðleikum. Samruna Tals, Íslandssíma og Halló! Frjáls fjarskipti má að hluta til rekja til þessa ástands. Það má vera rétt hjá Símanum að aðgengi að fjármagni hafi aldrei verið betra en undanfarin ár. Það hefur samt ekki sýnt sig í fjölgun þjónustuveitenda á farsímaamarkaðinum hér á landi, hvort sem það tengist þessum þætti frekar en öðrum. Eins og sjá má á mynd 10 í frumdrögum að greiningu á markaði 15 er viss metun að eiga sér stað varðandi fjölgun notenda með GSM. Því gæti það reynst erfiðara um vik með fjármögnun hjá þriðja farsímarekanda til að byggja upp heildstætt farsímanet miðað við væntanlega arðsemi þess á markaði. Í ljósi þess telur PFS ekki rétt að ganga út frá því að allir hugsanlegir nýir aðilar á viðkomandi markaði hafi góðan aðgang að fjármagni.

Yferráð yfir fjarskiptavirki eins og t.d. heildstæðu fastlínuneti skapar að mati PFS viðkomandi fyrirtæki ákveðna sérstöðu umfram önnur fyrirtæki sem ráða ekki yfir slíkri aðstöðu og þurfa að kaupa þjónustu af framangreindu fyrirtæki. Það að Símann eigi stærstan hluta af fjarskiptanetum á landinu hlýtur að mati PFS gefa Símanum sterkari stöðu en öðrum fjarskiptafyrirtækjum sem ráða ekki yfir sambærilegri aðstöðu. Fyrirtæki sem vilja koma inn á fjarskiptamarkað þurfa í flestum tilvikum að semja við Símann um aðgang að netum og aðstöðu. Í ljósi þess þá telur PFS að sterk staða Símans á fjarskiptamörkuðum, sérstaklega fastlínemarkaði, geti falið í sér aðgangshindrun fyrir ný fyrirtæki sem vilja koma inn á farsímaamarkað. PFS telur ekki rétt að draga þá ályktun að innkoma Vodafone á farsímaamarkað sýni það á einhvern hátt að sterk staða Símans á fjarskiptamarkaði feli ekki í sér aðgangshindrun.

---

⁴ Sjá greiningu NPT á markaði 15, bls. 47, málsgrein 219 (www.npt.no).

4.4 Verðsamanburður og verðþróun

Vodafone telur varhugavert að byggja niðurstöður um verðþróun og bera saman verð á grundvelli þeirrar aðferðafræði sem PFS notar og þróuð hefur verið af OECD og Telegen Ltd. Í fyrsta lagi telur Vodafone að aðferðafræðinni verði aldrei beitt óbreyttri hér á landi þar sem að gert er ráð fyrir verðmun á staðarsímtölum í fastlínu og öðrum innanlands símtölum í fastlínu. Hér er hins vegar sama verð um allt land. Í öðru lagi bendir hringimunstur notenda í kerfi félagsins til þess að reiknilíkanið eigi ekki við um íslenskt hringimunstur.

Vodafone telur varhugavert að draga þá ályktun að verðsamkeppni milli farsímafyrirtækjanna sé lítil. Vodafone bendir á að á árinu 2005 hafi farsímafélögin lagt aukna áherslu á svonefndar vinaáskriftaleiðir sem hefur fjölgað frímínútum í neti félagsins. Vodafone segir að áhrif aukinna frímínútna virðist ekki hafa verið könnuð sérstaklega af PFS.

Afstaða PFS

Varðandi þá aðferðafræði sem PFS notar þá er það að segja að ef verðmunur er á staðarsímtölum úr farsímum í fastlínu innanlands þá er tekið mið af því í útreikningi OECD. Ef verð eru hins vegar óháð staðsetningu eins og hér á landi þá er gengið út frá því í útreikningum OECD og verður samanburður eftir löndum þ.a.l. nákvæmari fyrir vikið þar sem tekið er mið af aðstæðum hverju sinni⁵. Með bréfi til fjarskiptafyrirtækja, dags. 30. maí 2005, óskaði PFS eftir upplýsingum í þeim tilgangi m.a. að kanna hvernig hringimynstur hér á landi samsvarar hringimynstri sem OECD notar í sínum útreikningum. Sú niðurstaða leiddi ekki í ljós veruleg frávik frá meðalnotkun eins og hún er skilgreind hjá OECD og til að fá sem mesta breidd í samanburðinn var einnig tekið mið af skilgreindu hringimynstri miðað við litla og mikla notkun. Taka má þó fram að hringimynstrið skiptir hér ekki höfuðmáli, þar sem staðlað hringimynstur er notað hjá báðum fyrirtækjum, heldur þau verð sem reiknað er út frá hverju sinni.

Umfjöllun PFS um verðsamanburð og verðþróun í frumdrögum að greiningu á markaði 15 byggir á aðferðafræði OECD annars vegar (sjá viðauka B) og meðaltekjum félaganna af hverjum viðskiptavini hins vegar (sbr. tafla 5 í greiningu á markaði 15). Verðsamanburður OECD byggir á verðskrár fjarskiptafyrirtækja ársfjórðungslega miðað við skilgreinda árlega notkun fyrir litla, meðal og mikla notkun. Árleg notkun tekur ekki mið af einstökum hlunnindum sem fjarskiptafélögin veita eigin viðskiptamönnum eins og t.d. fríum símtölum í einstök númer innan sama nets. Ástæða þess er að ekki er fyllilega ljóst hvernig þessi hlunnindi nýtast venjulegum notanda og hvernig skuli taka mið af þeim í dæmigerðu hringimynstri fyrir litla, meðal og mikla notkun. Niðurstaða athugana sýnir að auglýst verð farsímafélaganna hafa nálgast þannig að lítill munur er á þeim auk þess sem verð hafa verið tiltölulega stöðug undanfarin ár. Niðurstöður PFS á könnun á meðaltekjum af hverjum viðskiptavini hjá Símanum og Vodafone sem fram komu í töflu 5 í greiningu á markaði 15 styðja niðurstöður sem fengnar eru út frá aðferðafræði OECD. Athugun á meðaltekjum farsímafélaganna á hvern notanda sýnir að munurinn á milli þeirra hefur minnkað mikið en hann var 12,6% á árinu 2003, 3,6% á árinu 2004 og 4,2% á árinu 2005.

⁵ Sjá málsgrein 4 í viðauka B um alþjóðlegan verðsamanburð og innlenda verðþróun á smásöllumarkaði. Ef sama verð er á landinu öllu þá er hlutfall hringinga 28%+14% í fastlínu.

Þá er þess getið í drögum að svo virðist sem fyrirtækin keppi helst um viðskiptavinum með því að bjóða upp á ýmis tilboð á farsímum og afslætti á símtölum í valin númer (eitt eða tvö) innan sama kerfis. Gerð er sérstaklega grein fyrir hlunnindum sem fylgja áskriftum fyrirtækjanna í töflu 1 í greiningu á markaði 15 og eru þau með svipuðu sniði hjá fyrirtækjunum hvað varðar fríar mínútur og frí SMS og er það sama að segja með fyrirframgreidd kort. PFS hefur hins vegar ekki kannað sérstaklega áhrif aukinna frímínútna enda er það ekki einfalt eins og framangreind umfjöllun bendir til.

5 Mat á umtalsverðum markaðsstyrk

5.1 Almenn

Síminn telur að ljóst sé að Vodafone sé með verulega markaðshlutdeild og styrkleika á viðkomandi markaði og útilokað sé fyrir Símann að taka ekki tillit til þessa keppinautar. Að mati Símans er félagið ekki í þeirri stöðu á viðkomandi markaði að geta að verulegu leyti hegðað sér án þess að taka tillit til Vodafone og neytenda. Þetta leiði af afar sterkri stöðu Vodafone á markaði sem hefur öll einkenni tvíkeppni og af þeim sökum séu allar aðstæður á fjarskiptamarkaði afar sérstakar að mati Símans. Því telur Síminn að PFS beri að útnefna bæði Símann og Vodafone með sameiginleg markaðsyferráð á viðkomandi markaði.

Síminn gerir alvarlegar athugasemdir við umfjöllun PFS um farsímafélagið IMC Ísland og höfnun á reiki þeim til handa. Síminn segir að beiðni IMC um reiki hafi farið algjörlega á skjön við 35. gr. fjarskiptalaga. Síminn segir að ákvæðið miði við að fyrirtæki hafi byggt upp lágmarksinnviði en IMC hafi farið fram á að reika inn í stöðvum þéttbýla án þess að hafa lagt út í lágmarksfjárfestingu í innviðum fjarskipta. Síminn segist hafa boðið IMC upp á sambærilegan reikjaðgang og samið hafði verið um við önnur fyrirtæki.

Vodafone gerir stöðu IMC Ísland einnig að umtalsefni og telur að fyrirtækið hafi ekki sýnt neina tilburði til þess að markaðssetja þjónustu sína á Íslandi. Vodafone telur að innkoma IMC á íslenskan farsíma markað ætti að vera tiltölulega auðveld enda gæti fyrirtækið farið fram á samning um innanlands reiki við Símann skv. 35. gr. fjarskiptalaga. Vodafone mótmælir harðlega fullyrðingum PFS um að félagið hafi neitað IMC um samning um innanlands reiki og þannig að einhverju leyti misbeitt meintum markaðsstyrk. Vodafone bendir í fyrsta lagi á að ekkert liggi fyrir um að félaginu beri skylda til að semja við önnur fyrirtæki um innanlands reiki skv. fjarskiptalögum. Í öðru lagi segist félagið ekki búa yfir þeirri tækni sem nauðsynleg er til þess að unnt sé að ganga til samninga um innanlands reiki.

Afstaða PFS

Varðandi athugasemdir Símans um að útnefna eigi bæði Símann og Vodafone með sameiginleg markaðsyferráð á viðkomandi markaði þá vísar PFS til afstöðu sinnar sem kemur fram hér á eftir í kafla 5.2 og uppfærðri greiningu á markaði 15. Þar er eins og áður niðurstaða PFS að Síminn sé einn með umtalsverðan markaðsstyrk á viðkomandi markaði.

Í drögum að greiningu PFS á markaði 15 kemur fram að fyrir liggur að bæði Síminn og Vodafone hafa ekki samið um innanlands reiki í netum sínum við IMC Ísland þrátt

fyrir óskir IMC um slíkt. Sú staðreynd að IMC Ísland þurfti að gera alþjóðlegan reikisamning til að geta boðið upp á farsímaþjónustu á Íslandi á landsvísu bendir til þess að Síminn og Vodafone séu að beita markaðsstyrk sínum þar sem hvorugt fyrirtækið hefur fengist til að semja við IMC um innanlands reiki.

Síminn segir að beiðni IMC um reiki hafi farið algjörlega á skjön við 35. gr. fjarskiptalaga. Í 1. mgr. 35. gr. segir að þar sem ekki verður ráðist í uppsetningu eða rekstur farsímastöðva eða farsímanets, vegna eðlis eða umfangs fjárfestingar, eða þar sem aðstæður til uppsetningar og rekstrar farsímastöðva og farsímanets eru sérstaklega erfiðar, svo sem vegna náttúrulegra aðstæðna, eða þegar nauðsynlegt er að stuðla að virkri samkeppni, skulu farsímafyrirtæki sem veita almenna farsímaþjónustu eiga aðgang að almennum farsímanetum annarra farsímafyrirtækja. Ákvæði um reiki er breytt frá eldri lögum og m.a. er nú gert ráð fyrir að meta megi þörfina fyrir reikisamning út frá sjónarmiðum um eflingu samkeppni. PFS telur það ekki fullnægjandi að bjóða IMC sama reikisamning og Síminn hefur boðið Vodafone þar sem uppbygging IMC á farsímaneti er á engan hátt jafnlangt komin og uppbygging Vodafone. Þarfir fyrirtækja eru mismunandi og að mati PFS er á engan hátt hægt að túlka ákvæði 1. mgr. 35. gr. á þann hátt að skyldunni þar sé einungis ætlað að fullnægja einhverri lágmarksþörf til reikis.

IMC hefur greint PFS frá því að félagið hafi í febrúar 2001 óskað eftir innanlands reiki hjá þá öllum starfandi farsímafyrirtækjum á landinu. IMC óskaði aftur eftir innanlands reiki á árinu 2002 og 2003 án árangurs. Með bréfi, dags. 4. september 2003, hafnaði Síminn samningi um innanlands reiki þar sem félagið taldi það ekki viðskiptalega hagkvæmt að bjóða reiki í Reykjavík. IMC hefur einnig óskað eftir innanlands reikisamning frá Vodafone en félagið hafi ekki talið sér fært að veita hann. Í september 2005 óskaði IMC eftir fundi með forstjóra Símans sem ekki fékkst. Skv. upplýsingum frá IMC hefur Síminn sérstaklega hafnað reikiaðgangi að höfuðborgarsvæðinu, en almennt ekki hafnað reiki utan höfuðborgarsvæðisins. IMC segist hafa lagt út í fjárfestingar á farsímastöðvum á þeim stöðum sem tíðniheimild til félagsins mælti fyrir um í samræmi við uppbyggingaráætlun.

Vodafone heldur fram að ekkert liggi fyrir um að félaginu beri skylda til að semja við önnur fyrirtæki um innanlands reiki skv. fjarskiptalögum og að félagið búi ekki yfir tækni sem sé nauðsynleg til að ganga til samninga um innanlands reiki. Í því sambandi þá bendir PFS á að sú skylda til að veita reikiaðgang sem fjallað er um í 35. gr. fjarskiptalaga, hvílir almennt á farsímafyrirtækjum sem eiga farsímanet en er ekki bundin við fyrirtæki sem útnefnd hafa verið með umtalsverðan markaðsstyrk. Þessi skylda hvílir því bæði á Símanum og Vodafone.

Skv. upplýsingum frá IMC þá hefur alþjóðlegur reikisamningur IMC og Vodafone verið virkur síðan 26. júlí 2004 og á grundvelli þess samnings fá viðskiptavinir IMC aðgang að farsímaneti Vodafone. IMC segir að hugmyndin hafi verið að þessi samningur yrði tímabundin þar til Vodafone myndi uppfæra reikningagerða kerfi sitt sem átti að taka nokkra mánuði. Að þeirri uppfærslu lokinni ætlaði Vodafone að ganga til viðræðna um heildsölu reikiaðgang.

Með hliðsjón af framangreindu þá er það mat PFS að aðgerðaleysi og hegðun Símans og Vodafone gagnvart óskum IMC um að semja um innanlands reiki bendi til að félögin séu að hindra aðgang að farsímanetum sínum og draga úr möguleikum á

frekari samkeppni á farsímamarkaði. Að mati PFS þá bendir árangur af framangreindum samskiptum IMC við starfandi farsímafyrirtæki til þess að innkoma IMC á íslenskan farsímamarkað geti ekki talist vera tiltölulega auðveld.

5.2 Sameiginleg markaðsyferráð

Vodafone segist vera sammála niðurstöðu PFS um að sameiginlegum markaðsyferráðum sé ekki til að dreifa. Að mati Vodafone er kostnaðaruppbygging fyrirtækjanna töluvert ólík og mikill munur á fjarhagslegum styrk. Mikill munur á markaðshlutdeild fyrirtækjanna hvort sem litið er til fjölda áskrifenda eða tekna. Þá telur Vodafone að sterk staða Símanns á öðrum fjarskiptamörkuðum styrki þá niðurstöðu að Síminn njóti umtalsverðs markaðsstyrks á viðkomandi markaði.

Vodafone telur fráleitt að svokölluð óformleg tengsl milli félaganna geti falið í sér vísbendingu um þegjandi samkomulag um samræmda markaðshegðun. Formlegt samstarf félaganna er að mestu leyti tilkomið vegna lagaskyldu s.s. um númeraflutning og skyldu til samtengingar. Að öðru leyti eru samskipti félaganna til kominn vegna þeirrar stöðu að Síminn ræður yfir ómissandi aðstöðu sem Vodafone er nauðsynleg til þess að geta veitt alhliða fjarskiptaþjónustu, þ.e. grunnnet og farsímastöðvar í innanlands reiki. Þá telur Vodafone það ekki skipta máli í þessu sambandi að eitthvað af starfmönnum félagsins hafi áður starfað hjá Símanum.

Vodafone telur ályktanir PFS um skort á verðsamkeppni vera órökstuddar. Félagið telur að mikil samkeppni í mismunandi áskriftarleiðum sem fela í sér svokallaðar frímínútur sé dæmi um harða verðsamkeppni enda feli frímínútur í sér tekjuskerðingu fyrir félögin. Einnig telur Vodafone að líta beri hér til talna um uppsafnað tap og arðsemi af fjarfestingum félaganna.

Að mati Vodafone skiptir mestu máli að ekki eru merki um trúverðugt refsikerfi á umræddum markaði og félagið telur fráleitt að það geti beitt Símann svonefndum refsiaðgerðum enda kostnaðaruppbygging, aðgangur að fjarmagni og markaðshlutdeild félaganna gjörólík.

Síminn gerir ekki athugasemdir við aðferðafræði PFS við greiningu á því hvort Síminn og Vodafone njóti sameiginlegra markaðsyferráða, heldur þá niðurstöðu að ekki sé um sameiginleg markaðsyferráð að ræða. Síminn bendir máli sínu til stuðnings á fordæmi úr samrunaákvörðunum framkvæmdastjórnarinnar þar sem fyrirtæki með yfir 60% markaðshlutdeild eru ekki talin hafa markaðsráðandi stöðu ein og sér. Síminn vísar í niðurstöðu framkvæmdastjórnar Vodafone/Airtouch máli og France Telecom/Orange máli og telur að sérstaklega það seinna styðji það að Síminn hafi ekki lengur markaðsyferráð einn og sér (bls. 10):

Þetta fordæmi styður einnig mjög eindregið, að Síminn hafi ekki lengur markaðsyferráð einn og sér heldur í mesta lagi sameiginleg yferráð með Og fjarskiptum.

Síminn telur að farsímamarkaðurinn hér á landi beri öll merki um að þar ríki tvíkeppni. Munurinn á markaðsstyrk sé ekki það mikill og augljóst sé að báðir aðilar hafa sterka stöðu þegar öll atriði eru tekin saman og veigamikil rök lúta að því að um sameiginleg markaðsyferráð sé að ræða. Síminn mótmælir því þeirri niðurstöðu PFS að félagið njóti eitt og sér markaðsráðandi stöðu á markaði fyrir aðgang og upphaf

símtala í almenna farsímanetinu. Síminn telur að um sameiginleg markaðsyferráð sé að ræða, þó ekki vegna formlegs samráðs heldur vegna uppbyggingu markaðarins sem tvíkeppnismarkaðar með tveimur sterkum fyrirtækjum.

Síminn mótmælir því að líta beri á Vodafone sem nýliða á íslenskum markaði sem líði fyrir að hafa komið seinna á markaðinn. Sjö ár séu liðin síðan Vodafone og fyrirrennarar þess komu inn á markað árið 1998. Síminn vísar í þessu sambandi til niðurstöðu írsku fjarskiptaeftirlitsstofnunarinnar (ComReg) um að það hafi ekki haft þýðingu að Vodafone hafi byrjað farsímaþjónustu á írska markaðinum 1993 en O2 1997. Síminn telur að sömu grundvallaratriði eigi við um íslenska heildsölumarkaðinn fyrir aðgang og upphaf símtala í GSM farsímanetum og þann írska og því eigi PFS að komast að sömu niðurstöðu og ComReg varðandi heildsölumarkað fyrir aðgang og upphaf símtala í GSM farsímanetum.

Að mati Símans eru rök PFS gegn því að um sameiginleg markaðsyferráð sé að ræða mun veikari en þau sem renna stöðum undir þá niðurstöðu. Síminn telur að fleiri og veigameiri rök hnigi að því að um sameiginleg markaðsyferráð sé að ræða. Há samþjöppun, gagnsæi í verði hvort sem er á einstaklingsmarkaði eða fyrirtækjamarkaði, gagnsæi í fjarfestingum, þroskaður markaður, einsleitar vörur, sambærileg kostnaðaruppbygging, þroskuð tækni, miklar aðgangshindranir og skortur á mögulegri samkeppni, veik samningsstaða kaupenda, óformleg tengsl og skortur á verðsamkeppni. Að mati Símans á að mæla markaðshlutdeild í tekjum sem þýðir að Síminn er með ríflega 60% og Vodafone með tæplega 40%. Þá telur Síminn að skilyrði um refsikerfi sé uppfyllt.

Við mat á kostnaðaruppbyggingu þá segir Síminn að PFS taki ekki tillit til aukins kostnaðar Vodafone sem eigi rætur í óhagkvæmum fjarfestingum þeirra. Að mati Símans er enginn grundvallarmunur á félögunum sem réttlæti mismunandi kostnaðaruppbyggingu þeirra. Síminn bendir á að samruni Vodafone hafði í för með sér mikinn kostnað og óhagræði þess hefur haft áhrif á kostnaðarreikninga og leitt þannig til hærri endagjalda.

Síminn mótmælir því að staða félagsins sé betri en Vodafone vegna þess að Vodafone sé háð Símanum um ýmis atvik. Síminn segir Vodafone hafi allan þennan aðgang að kerfum Símans á verði sem sé gagnsætt og mismunar ekki.

Afstaða PFS

Vodafone telur ályktanir PFS um skort á verðsamkeppni vera órökstuddar. PFS felst ekki á það og telur að niðurstöðurnar í viðauka B um verðþróun á farsímaþjónunum hér á landi styðji þessa niðurstöðu á fullnægjandi hátt. PFS getur hins vegar tekið undir það að félögin tvö keppi frekar í því að bjóða eigin viðskiptavinum hlunnindi á borð við frímínútur og frí SMS í eigin neti. Þau hlunnindi eru þó með svipuðum hætti hjá farsímafélögunum og eru ekki talin vega það þungt að þau breyti fyrri niðurstöðum um verðþróun og verðsamanburð í grundvallaratriðum.

Vodafone telur að líta beri til talna um uppsafnað tap og arðsemi af fjarfestingum félaganna. Í ljósi þess að Vodafone hefur ekki aðskilið bókhald hefur PFS ekki getað metið kostnað og arðsemi félagsins á farsímasviði. PFS vill einnig taka fram að uppsafnað tap af rekstri eða fjarfestingum er óafturkræfur kostnaður sem tilheyrir fortíðinni og þarf ekki að hafa áhrif á tekjumöguleika félagsins í framtíðinni. Þrátt

fyrir að markaðsgreining styðjist við upplýsingar um þróun á markaðshlutdeild og verðum síðastliðin ár þá gefur það fyrst og fremst vísbendingu um markaðsstöðu fyrirtækisins og samkeppni í nálægri framtíð enda er nauðsynlegt að horfa fram á við í samræmi við líftíma greiningarinnar.

Síminn vísar til fordæma úr samrunaákvörðunum framkvæmdastjórnar þar sem fyrirtæki með yfir 60% markaðshlutdeild eru ekki talin hafa markaðsráðandi stöðu ein og sér. Að mati PFS þá eru aðstæður á þeim mörkuðum sem umræddar ákvarðanir fjalla um á engan hátt sambærilegar við þá stöðu sem er hér á landi. Aðstaðan á íslenska farsímamarkaðinum er einstök í Evrópu að því leyti að hér starfa í raun bara tvö farsímafyrirtæki en umræddar ákvarðanir fjalla um mun stærri markaði með fleiri en tveimur farsímanetum og mun fleiri þjónustuveitendum. PFS telur hæpið að byggja mat á markaðshlutdeild Símans á þessum tveim samrunamálum og vill í því sambandi ítreka umfjöllun um markaðshlutdeild í greiningu á markaði 15 en hún byggist á þeim viðmiðunum sem framkvæmdastjórnin beitir í samkeppnisákvörðunum sínum.⁶ Þar segir m.a. að löglíkur séu taldar fyrir því að fyrirtæki með yfir 50% markaðshlutdeild sé með markaðsráðandi stöðu og það væri undantekning ef fyrirtæki með slíka hlutdeild væri ekki talið markaðsráðandi. Þetta er sá mælikvarði sem almennt er miðað við þ.á m. í markaðsgreiningum annarra fjarskiptaefirlitsstofnanna.

Síminn vill meina að ekki sé mikill munur á markaðshlutdeild félaganna og telur að réttara sé að miða við markaðshlutdeild mælda í tekjum heldur en fjölda viðskiptavina. Í greiningu á markaði 15 er markaðshlutdeild félaganna tveggja á GSM farsímamarkaði mæld í tekjum, fjölda mínútna úr farsímum og fjölda viðskiptavina. Vegna trúnaðar þá eru upplýsingar um markaðshlutdeild miðað við tekjur og fjölda mínútna með 5% vikið en hins vegar eru tölur um markaðshlutdeild í fjölda viðskiptavina birtar án vikmarka. PFS hefur kosið eins og margar aðrar eftirlitsstofnanir að styðjast aðallega við markaðshlutdeild mælda í fjölda viðskiptavina þar sem hún er nákvæm og gefur góða mynd af stöðunni.⁷

Að mati PFS er markaðshlutdeild Símans og Vodafone á markaði 15 ekki sambærileg, markaðshlutdeild Símans var 65% miðað við fjölda viðskiptavina í lok árs 2005 en á sama tíma var markaðshlutdeild Vodafone 35%. PFS telur að þessi 30 prósentustigs mismunur komi í veg fyrir það að skilyrði um sambærilega markaðshlutdeild sé fullnægt. Auk þess telur PFS að staðan á írsku farsímamarkaðinum sé ekki alveg sambærileg við stöðuna á farsímamarkaðinum hér á landi. Í greiningu ComReg á markaði 15 var O2 með 40% markaðshlutdeild miðað við fjölda áskrifta Vodafone með 54% og fram kom að munurinn á milli félaganna hafði minnkað síðan 2001. Svo má benda á að þrjú sjálfstæð farsímafyrirtæki eru starfandi á Írlandi og þau tvö stærri eru hluti af stórum evrópskum félögum, sem hafa sambærilega útbreiðslu og dreifingu. Ekki er heldur hægt að horfa framhjá því að fyrir lá dómur frá apríl 2001 þar sem niðurstaðan var sú að Vodafone væri ekki með markaðsráðandi stöðu á írsku farsímamarkaðinum. PFS vekur einnig athygli á því að ákvarðanir um sameiginleg markaðsyfirráð og álagningu kvaða, sem ComReg byggði á framangreindri greiningu á markaði 15, hafa verið dæmdar ógildar með ákvörðun áfrýjunardóms, dags. 14. desember 2005. Í ljósi þess telur PFS hæpið að byggja rökstuðning á þeim

⁶ Sjá hér leiðbeiningar ESA um markaðsgreiningu, málsgrein 76.

⁷ Írsku eftirlitsstofnunin (ComReg) studdist aðallega við markaðshlutdeild miðað við fjölda viðskiptavina í niðurstöðum sínum í greiningu á markaði 15. Það sama má segja um norsku eftirlitsstofnunina (NPT) og þá bresku (Ofcom) svo einhverjar séu nefndar.

niðurstöðum sem fram koma í greiningu ComReg á markaði 15 þar sem óvissa ríkir um þær.

PFS telur það óhjákvæmilegt á samkeppnismarkaði að viðkomandi félög sem starfa þar taki eitthvert tillit til hvors annars og bregðist við samkeppni eins og t.d. verðlækkun, með því að mæta henni með svipaðri eða meiri lækkun. Þrátt fyrir orðalag 1. mgr. 18. gr. fjarskiptalaga sem segir að fyrirtæki teljist hafa umtalsverðan markaðsstyrk geti það að verulegu leyti starfað án þess að taka tillit til keppinauta, viðskiptavina og neytenda, þá telur PFS að ekki sé hægt að skýra þetta orðalag svo þröngt að gert sé ráð fyrir að það sé engin samkeppni á viðkomandi markaði þannig að fyrirtæki þurfi ekki að taka neitt tillit til hvors annars. Að mati PFS er fyrirsjáanlegt á fákeppnismarkaði að viðkomandi félög bregðist við breytingum og nýjungum hjá hvoru öðru með sambærilegum aðgerðum. Með þessu er PFS hins vegar ekki að leggja blesun sína yfir samræmdar verðskrárbreytingar heldur einungis að lýsa þeirri skoðun sinni að ákveðin viðbrögð og gagnviðbrögð félaganna geta verið eðlileg á slíkum markaði sem hér um ræðir.

Varðandi trúverðugt refsikerfi þá er PFS ekki sammála Símanum um að öll skilyrði Airtours málsins um refsikerfi séu uppfyllt. Að mati PFS er skilyrði um sambærilega markaðshlutdeild, gagnsæi, þroskaðan markað, minnkandi eftirspurn og einsleitar vörur ekki uppfyllt og vísar um það til uppfærðrar greiningar á viðkomandi markaði. Þá telur PFS að það sé ekki hægt að sýna fram á það með óyggjandi hætti að Vodafone geti á sama hátt og Síminn brugðist við öllum tilburðum samkeppnisaðila til að auka markaðshlutdeild sína með því að víkja frá fyrirkomulaginu um að halda óbreyttu ástandi. Að mati PFS, með vísan í það sem fram kemur í greiningu á markaði 15, er staða Vodafone ekki jafn sterk og Símans og þar af leiðandi ekki eins auðvelt fyrir Vodafone að bregðast við frávikum Símans eins og er fyrir Símann að bregðast við frávikum Vodafone.

PFS stendur við það sem fram kemur í drögum að greiningu á markaði 15 að Vodafone er háður Símanum varðandi aðgang að ýmis konar þjónustu þ.á m. aðstöðu, innanlandsreiki og flutning símtala. Að mati PFS þá gefur sú staða að hafa yfirræð yfir aðstöðu sem aðrir hafa ekki Símanum ákveðið samkeppnisforskot sem ekki verður litið framhjá þrátt fyrir að greitt sé sanngjarnt verð fyrir aðganginn.

Að öðru leyti vísar PFS til uppfærðrar greiningar á markaði 15 þar sem brugðist hefur verið við mörgum þeim athugasemdum sem fram hafa komið.

6 Álagning kvaða

6.1 Almenn

PFS taldi í frumdrögum sínum að greiningu á markaði 15 að nauðsynlegt væri að leggja á Símann eftirfarandi kvaðir varðandi GSM farsímanet félagsins:

- Aðgang af farsímaneti og þjónustu
- Gagnsæi
- Jafnræði
- Bókhaldslegan aðskilnað

- Eftirlit með gjaldskrá

Varðandi NMT farsímanet Símans taldi PFS nauðsynlegt að leggja eftirfarandi kvaðir:

- Aðgang að farsímaneti til endursölu á þjónustu
- Jafnræði
- Gagnsæi
- Bókhaldslegan aðskilnað
- Eftirlit með gjaldskrá

Vodafone segist í meginatriðum sammála PFS um hvaða kvaðir beri að leggja á Símann á viðkomandi markaði. Félagið bendir þó á að það telji að nýtt ákvæði fjarskiptalaga um aðgang fyrir reiki að nýrri GSM farsímastöð, verði ekki beitt fyrr en tveimur árum eftir að hún er tekin í notkun, grafi undan markmiðum ákvæða um reikiskyldu. Vodafone segir að við mat á áhrifum kvaðar um innanlandsreiki hljóti að koma til skoðunar hvort umrætt ákvæði komi í veg fyrir að markmiðum hennar verði náð. PFS hafi ekki framkvæmt slíkt mat eða tekið til skoðunar hvort einhverjar aðrar kvaðir séu til þess fallnar að leysa úr þeim samkeppnislegu vandamálum sem umrætt ákvæði kann að valda.

Síminn segir að fullyrðing PFS sé ekki rétt um að gildandi kvaðir skv. eldri lögum hafi ekki í för með sér skyldu til að selja aðgang og upphaf símtala í heildsölu. Síminn segir að reikikvaðir samsvari skyldu til að veita aðgang og upphaf símtala á ákveðnum stöðum í farsímaneti.

Síminn leggur áherslu á í athugasemdum sínum að draga þurfi úr álagningu kvaða og velja eingöngu þær kvaðir sem nægja til þess að ná fram markmiðum fjarskiptalaganna. Síminn vísar í þessu sambandi til meðalhófsreglu stjórnvísingalaga og leiðbeinandi tilmæla ESA. Síminn minnir einnig á ákvæði 3. mgr. 28. gr. fjarskiptalaga um þau sjónarmið sem taka skal mið af við álagningu aðgangskvaðar.

Síminn mótmælir því að allar þessar kvaðir séu lagðar á Símann. Síminn segir að við val á kvöðum virðist PFS ekki hafa tekið tillit til þess sem þegar er í boði og framkvæmt er af hálfu Símans. Síminn telur nægilegt til þess að ná fram markmiðum fjarskiptalaga að leggja eingöngu á kvaðir um að verða við beiðnum um aðgang að neti og kvöð um jafnræði. Síminn bendir á að töluverð vinna og kostnaður geti falist í því fyrir þá að veita öðrum aðgang að kerfishlutum sínum.

Síminn krefst þess að orðalag verði lagfært þannig að fellt verði niður orðin *og þjónusta* í kvöð nr. 1 enda telur Síminn ekki ljóst hvað átt er við með þessu orðalagi.

Síminn telur að öðrum kvöðum sem númeraðar eru 3-5 sé ofaukið og óþarfar. Ef ekki verður fallist á að fella niður kvaðir 3-5 er það lágmark að fyrirtækin fái tíma til viðræðna á viðskiptalegum grunni og að ekki verði gripið inn í fyrr en sýnt er að þær viðræður skili ekki árangri.

Afstaða PFS

Vodafone bendir á að PFS hafi ekki fjallað um nýtt ákvæði sem bættist við 35. gr. fjarskiptalaga um reikisamninga með breytingalögum nr. 78/2005. Skv. þessari breytingu þá verður ákvörðun um reikisamning skv. 3. mgr. ekki beitt til aðgangs að GSM-farsímastöð sem sett er upp til viðbótarútbreiðslu farsímanets fyrr en tveim

árum eftir að hún er tekin í notkun. PFS hefur bætt við umfjöllun um 35. gr. fjarskiptalaga og þá sérstaklega 4. mgr. í kafla 7.4.1.1 í greiningu á markaði 15 þar sem fjallað er um innanlandsreiki. Það er niðurstaða PFS að þetta nýja ákvæði í 4. mgr. 35. gr. gildi ekki við álagningu skyldu til að bjóða reiki skv. e. lið 2. mgr. 28. gr. Símanum er því ekki heimilt að bera fyrir sig þessa undanþágu við gerð sammings um innanlandsreiki í farsímaneti félagsins á grundvelli e. liðs 2. mgr. 28. gr. fjarskiptalaga. Varðandi frekari rökstuðning vísar PFS til uppfærðar umfjöllunar í kafla 7.4.1.1 í greiningu á markaði 15.

Síminn segir að reikikvaðir samsvari skyldu til að veita aðgang og upphaf símtala á ákveðnum stöðum í farsímaneti. Það sem PFS á við með fullyrðingu sinni um að gildandi kvaðir skv. eldri lögum hafi ekki í för með sér skyldu til að selja aðgang og upphaf símtala í heildsölu, er að útnefning félaganna með umtalsverðan markaðsstyrk skv. eldri lögum hafði í ekki för með sér sérstaka aðgangskyldu. Hins vegar eins og fram kom í kafla 5.1 er skylda til að veita reikiaðgang skv. 35. gr. fjarskiptalaga, og hvílir sú skylda almennt á farsímafyrirtækjum sem eiga farsímanet en er ekki bundin við fyrirtæki sem útnefnd hafa verið með umtalsverðan markaðsstyrk

Að mati PFS þá kalla aðstæður á viðkomandi markaði á nauðsyn þess að leggja á Símann framangreindar kvaðir. PFS telur að ekki nægi að leggja á eina til tvær mildar kvaðir til að leysa þau vandamál sem eru á farsímamarkaði. PFS telur að þessar kvaðir séu til þess fallnar að skila sér í betra verði til notenda og auknu vali á þjónustuaðilum. Athugasemdum við einstakar kvaðir verður svarað hér á eftir þar sem fjallað er um hverja kvöð fyrir sig.

6.2 Kvaðir á GSM farsímanet Símans

6.2.1 Kvöð um aðgang

Síminn gerir athugasemdir við skilgreiningu á heildsöluaðgangi fyrir endursölu og sýndarnet. Síminn mótmælir því að eina viðmiðið um eðli aðgangs sé einhvers konar óljóst sanngirnissjónarmið sem byggir á 1. mgr. 28. gr. fjarskiptalaga. Síminn segir að þetta óljósa og opna orðalag PFS við álagningu kvaðar um aðgang skapi mikla réttaróvissu og sé enn einn liður í því að draga úr hvata til fjárfestinga í uppbyggingu neta. Síminn leggur til að stuðst verði við eftirfarandi lauslega flokkun (bls. 16-17):

- a) *hreinn flutnings-/burðar-/grunnkerfi, dæmi: rásarskipt kerfi fyrir tal, rásaskiptur gagnaflutningur, pakkaskiptur gagnaflutningur (GPRS/EDGE-SGSN) og SMS-flutningur.*
- b) *ýmis kerfi og þjónusta svo sem talhólf/”Box”, MMSC, SMS-miðstöð, “WAP-Gateway”, SIM-kort, OTA o.fl.*
- c) *ýmis konar “ofanálíggjandi” eða “virðisaukandi” hugbúnaður/þjónusta (dæmi: VIT- og WAP-þjónustur, PIM-lausnir o.fl.).*

Síminn telur að fella beri út innanlandsreiki sem hluta af aðgangskvöð þar sem mælt sé fyrir um innanlandsreiki í sérstöku ákvæði í 35. gr. fjarskiptalaganna. Um sé að ræða sérákvæði sem rými út almennum ákvæðum um reiki. Síminn telur að þar sem PFS hafi nú þegar heimild með vísan til 35. gr. til þess að mæla fyrir um innanlandsreiki geri það sérstaka kvöð um slíkt óþarfa. Síminn vísar einnig til nýlegra breytinga á 35. gr. um að veita 2ja ára aðlögunartíma áður en veittur er aðgangur að nýjum GSM farsímastöðvum. Síminn telur að PFS hafi ekki lagaheimild til að ganga

gegn skýrum vilja löggjafans til þess að hvetja til fjarfestinga með því að mæla fyrir um innanlandsreiki með þeim hætti sem gert er í frumdrögum þeirra. Síminn bendir á að nú þegar sé í gildi reikisamningur milli Vodafone og Símans og miðað við að kvöð um jafnræði verði lögð á Símann er tryggt að allir aðrir hafi möguleika á samskonar samningi að öllum skilyrðum uppfylltum.

Síminn telur að PFS komist í algjöra andstöðu við löggjafann í röksemdafærslu sinni þegar PFS segir að aðgangur fyrir reiki innanlands sé einnig mikilvæg forsenda þess að hægt sé að byggja upp fleiri farsímanet hér á landi og koma á samkeppni milli neta. Síminn segir að löggjafinn hafi viðurkennt að innanlandsreiki hamli uppbyggingu neta og hafi talið ástæðu til að lögfesta tiltekinn 2ja ára aðlögunartíma.

Síminn mótmælir fullyrðingu PFS um að aðgangi að heildsölustigi hafi verið hafnað, sbr. t.d. beiðni IMC um innanlandsreiki, eða að tregðast hafi verið til að veita hann. Síminn segir að PFS virðist byggja ákvörðun um álagning aðgangskvaðar á þeim misskilningi að Síminn hafi með ólögætum hætti hafnað IMC um reiki. Síminn segir það alrangt. Að mati Símans hefði verið betri stjórnsýsla af hálfu PFS að kanna sjónarmið allra aðila áður en lögð eru drög að íþyngjandi ákvörðun. Síminn mótmælir því að PFS byggi íþyngjandi kvöð á þessu atvikum, enda var ekki um ólögmeta höfnun á aðgangi að ræða.

Síminn telur að fella beri út kvöð um samnýtingu og samhýsingu þar sem 25. gr. mæli fyrir um heimild PFS til að mæla fyrir um samhýsingu. Síminn byggir einnig á því að félagið bjóði þegar upp á samhýsingu og samnýtingu og birt viðmiðunartilboð liggi fyrir opinberlega. Síminn segir að framkvæmd samninga hafi gengið vel og að ekki hafi komið til ágreinings milli aðila um samningsskilmála. Því er ónaðsynlegt að leggja á slíka kvöð.

Afstaða PFS

Síminn hefur óskað eftir að orðalag verði lagfært þannig að fellt verði niður orðin *og þjónusta* í aðgangskvöðinni þar sem Síminn telur ekki ljóst hvað átt er við með þessu orðalagi. Af því tilefni vill PFS taka fram að 28. gr. fjarskiptalaga mælir fyrir um aðgang að netum og þjónustu og er það orðalag í samræmi við 12. gr. aðgangstilskipunarinnar⁸ og sambærileg lagaákvæði annarra EES-ríkja⁹. Eins og fram kom í drögum að greiningu að markaði 15 þá telur PFS ekki rétt að takmarka aðgangskvöðina við eitt eða nokkur ákveðin form af aðgangi. Að mati PFS gæti það dregið úr áhrifum aðgangskvaðarinnar. Í ljósi margbreytileika farsímamarkaðarins og mismunandi þarfa þeirra aðila sem mögulega koma til með að leita eftir aðgangi telur PFS að ekki sé tímabært að skilgreina um of hvernig og hvaða aðgang að farsímaneti skuli veita og hvaða þjónusta er nauðsynleg til að aðgangur sé fullnægjandi. Öll form heildsöluaðgangs sem eðlileg og sanngjarnt er að veita og eflt geta samkeppni á farsímamarkaði falla undir þá aðgangskvöð sem lagt er til að lögð verði á Símann á viðkomandi markaði. Það er hins vegar ekki augljóst að allar aðgangsbeiðnir verði metnar sanngjarnar og komi beiðni um aðgang til meðferðar hjá PFS þá mun stofnunin meta hvert mál fyrir sig og skera úr um hvort beiðnin sé sanngjörn og hvort skilmálar séu sanngjarnir og eðlilegir. PFS leggur hins vegar áherslu á að aðilar reyni að semja sín á milli um aðgang án afskipta stofnunarinnar.

⁸ Article 12 Obligation of access to, and use of, specific network facilities

⁹ Í norsku fjarskiptalögunum nr. 83/2033, 1. mgr. 4. gr. er einnig mælt fyrir um aðgang að netum og þjónustu (tilgang til elektronískt kommunikasjonsnett og –tjeneste).

PFS telur ljóst af umfjöllun um ítrekaðar tilraunir IMC til að semja um innanlandsreiki við starfandi farsímafélög í kafla 5.1 að nauðsynlegt sé að leggja kvöð á Símann um að bjóða innanlandsreiki í GSM farsímaneti sínu á grundvelli e. liðs 2. mgr. 28. gr. fjarskiptalaga. Varðandi athugasemdir Símans um innanlandsreiki þá vísar PFS til umfjöllunar í kafla 6.1 og uppfærðrar greiningar á markaði 15, kafla 7.4.1.1.

Varðandi athugasemdir Símans um kvöð um samhýsingu og samnýtingu þá bendir PFS á að skylda til samhýsingar eða samnýtingar skv. 25. gr. er takmörkuð við ákveðnar aðstæður sem mælt er fyrir um í 2. mgr. 25. gr. Þar er um að ræða fjarskiptafyrirtæki sem fengið hefur réttindi til að nýta land fyrir fjarskiptavirki og aðstæður vegna umhverfis-, heilbrigðis- eða öryggissjónarmiða hindra önnur fyrirtæki í að koma sér upp samsvarandi aðstöðu. Kvöð um að bjóða samhýsingu eða samnýtingu skv. d. lið 2. mgr. 28. gr. fjarskiptalaga er ekki háð öðrum takmörkunum en mælt er fyrir um í 3. mgr. 28. gr. og er ákvæðið því ekki sambærilegt við 25. gr. Auk þess sem 28. gr. gefur stofnuninni meiri heimildir til að mæla fyrir um skilmála fyrir aðgangi heldur en 25. gr. Þrátt fyrir að Símann hafi samið um samhýsingu og samnýtingu þá telur PFS nauðsynlegt að leggja sérstaka kvöð á félagið um að bjóða þennan aðgang. Aðgangur fyrir samhýsingu og samnýtingu er mikilvægur þáttur fyrir ný fyrirtæki sem vilja byrja að bjóða farsímaþjónustu. Að mati PFS þá er líklegt að Símann muni reyna að hindra aðgang að aðstöðu sinni til að koma í veg fyrir að nýir samkeppnisaðilar komi inn á markaðinn. Í ljósi þess telur PFS mikilvægt að kvöð um að bjóða samhýsingu og samnýtingu sé lögð á Símann.

6.2.2 Kvöð um jafnræði

Símann gerir ekki athugasemdir við að kvöð um jafnræði sé lögð á félagið.

6.2.3 Kvöð um gagnsæi

Símann telur að krafa um birtingu viðmiðunartilboðs sé óþörf þar sem nægilegt er að gætt sé jafnræðis milli aðila. Símann birtir nú þegar viðmiðunartilboð um samtengingu þar sem m.a. er fjallað um upphaf og lúkningu símtala í farsímaneti.

Afstaða PFS

PFS telur nauðsynlegt að leggja á Símann kvöð um gagnsæi jafnvel þótt að Símann birti nú þegar viðmiðunartilboð enda ætti það ekki að vera mjög íþyngjandi fyrir félagið. Sú skylda um birtingu viðmiðunartilboðs sem hvílir á Símanum í dag er á grundvelli útnefningar félagsins með umtalsverða markaðshlutdeild í fastaneti og leigulínum sbr. 26. gr. eldri fjarskiptalaga nr. 107/1999 og reglna um viðmiðunartilboð í samtengingum nr. 94/2002. PFS fellst ekki á þá fullyrðingu Símans að samningar um samtengingar hafi gengið vel þar sem stofnuninni hafa borist nokkrar kvartanir yfir því að slíkar samningaviðræður hafi gengið erfiðlega sem virðist stafa fyrst og fremst af ónógu upplýsingaflæði. Í ljósi þess og til að tryggja að skilmálar samtengingar séu sanngjarnir og eðlilegir og aðgengilegir öllum þeim sem þá varðar telur PFS rétt og skylt að viðhalda kvöð um gagnsæi og birtingu viðmiðunartilboðs.

6.2.4 Kvöð um bókhaldslegan aðskilnað

Síminn telur að kvöð um bókhaldslegan aðskilnað sé algjörlega ofaukið enda sérstök reglugerð í gildi sem mælir fyrir um bókhaldslegan aðskilnað fjarskiptafyrirtækja. Að auki telur Síminn óþarfi að leggja á félagið kvöð um bókhaldslegan aðskilnað þar sem slíkt sé þegar við lýði.

Afstaða PFS

Það er skoðun PFS að nauðsynlegt sé að leggja á Símann kvöð um bókhaldslegan aðskilnað á heildsölumarkaði fyrir aðgang og upphaf símtala í GSM farsímaneti m.a. til að tryggja að jafnræðis og gagnsæis sé gætt og til að leiða megi í ljós raunkostnað í þeim tilfellum sem það á við. Það er mikilvægt fyrir þá aðila sem eru í samkeppni við Símann að verð fyrir aðgang og upphaf símtala í farsímaneti Símans séu verðlögð á sama verði til annarra fyrirtækja og þau eru verðlögð innan Símans. Bókhaldslegur aðskilnaður gegnir mikilvægu hlutverki við eftirlit PFS, þar sem slíkt hjálpar við að greina hvort misnotkun eða ójafnræði eigi sér stað. Bókhaldslegur aðskilnaður er einnig mikilvægur til að auka traust á að heildsöluverð séu byggð á kostnaði. Að mati PFS er mikilvægt að heildsala sé aðskilin frá smásölu fyrir farsímaþjónustu til að geta metið afkomu m.t.t. þess hvort verðlagning á heildsöluþjónustu sé rétt, hvort dæmi séu um víxlniðurgreiðslur og að allir njóti jafnræðis varðandi verð og skilmála.

Að mati PFS er það bæði viðeigandi og nauðsynlegt að viðhalda kvöð um bókhaldslegan aðskilnað á Símanum og ekki í andstöðu við meðalhófsregluna. Auk þess telur PFS mikilvægt að fara betur yfir þær aðferðir sem Síminn hefur viðhaft við bókhaldslegan aðskilnað og hugsanlega gera breytingar til að geta metið eins nákvæmlega og unnt er útkomu einstakra hluta rekstrarins eins og um aðskilin fyrirtæki væri að ræða. Jafnframt bendir PFS á að það var Samkeppnisráð sem mælti fyrir um bókhaldslegan aðskilnað í GSM farsímaþjónustu Símans¹⁰. Í ljósi þess að Síminn er nú þegar með bókhaldslegan aðskilnað verður að telja að kvöðin skapi félaginu ekki aukinn kostnað eða óhagræði.

6.2.5 Kvöð um eftirlit með gjaldskrá

Síminn telur að kvöð um eftirlit með gjaldskrá sé algjörlega óásættanleg. Síminn segir að aðilar á markaði eigi að geta samið um verð á viðskiptalegum grundvelli og kvöð um jafnræði leiði til þess að gætt sé að því að ekki verði mismunur á milli aðila. Það er í fyrsta lagi ef það kemur í ljós á síðari stigum að aðilar munu ekki ná saman um verð að íhlutun PFS er réttlætunleg. Síminn segir að það hafi þegar sýnt sig að samningar á viðskiptalegum grundvelli á heildsölumarkaði séu raunhæfir og vísar í því sambandi til samnings Símans og Vodafone um innanlandsreiki.

Síminn telur að PFS hafi einnig áskilið sér eftirlit með gjaldskrá á smásölustigi og mótmælir því og segir það í andstöðu við fjarskiptalög að PFS hlutist til á smásölumarkaði.

Síminn segir að ef PFS haldi sig við að mæla fyrir um eftirlit með gjaldskrá þá mótmæli félagið því að fyrirfram séu gefnar út fastar prósentutölur í sambandi við “smásöluverð mínus” aðferð við að finna út heildsöluverð. Síminn mótmælir því einnig að PFS byggi niðurstöðu sína um heildsöluverð af handahófi á tillögu

¹⁰ Sjá ákvörðun Samkeppnisráð nr. 17/1999.

Íslandssíma í umsögn um frumvarp til fjarskiptalaga árið 2003. Síminn telur að PFS taki ekki tillit til þess við ákvörðun um prósentutölu að verð hér á landi sé lágt í alþjóðlegum samanburði og telur algjörlega ótækt að miða við markaði þar sem smásöluverð er mun hærra en hér á landi.

Afstaða PFS

PFS tekur undir það með Símanum að aðilar á markaði eigi að geta samið um verð á viðskiptalegum grundvelli og því leggur stofnunin upp með að svo verði. Það að greiða fyrir innkomu nýrra aðila á farsímamarkað með því að bjóða upp á aðgang að farsímaneti og þjónustu þjónar hins vegar ekki hagsmunum Símans og því telur PFS líklegt að samningaviðræður komi ekki til með að ganga vel ef ekki liggja fyrir upplýsingar um skilmála og verð. PFS telur að samningsviðræður Símans og Vodafone um innanlandsreiki nægi ekki til að gefa fyrirheit að hægt verði að ná samningum um aðgang á sanngjörnu og eðlilegu verði án afskipta PFS. Árangurslausar tilraunir IMC Ísland til að hefja samningaviðræður við Símann um innanlandsreiki benda einnig til þess að samningaviðræður við Símann komi ekki til með að ganga vel. Það verður að tryggja að mögulegir samningsaðilar Símans hafi einhver úrræði ef Síminn reynir að hindra innkomu þeirra á markað eða starfsemi með ósanngjörnum skilmálum og verðum. Samningsstaða þessara aðila gagnvart Símanum er mjög takmörkuð ef eingöngu er hægt að semja við Símann á viðskiptakjörum sem Síminn getur ákveðið einhliða. Verð fyrir aðgang skiptir miklu máli fyrir mögulega umsækjendur og því er mikilvægt að það liggi fyrir einhver viðmiðunarverð sem hægt er að semja út frá. Því telur PFS nauðsynlegt að leggja á Símann kvöð um eftirlit með gjaldskrá og skylda félagið til að reikna út heildsöluverð með smásöluverð mínus aðferðinni.

Að mati PFS er mikilvægt við val á því hvaða aðferð er best að beita við ákvörðun aðgangsverða að hafa í huga annars vegar hvaða aðferð er minnst íþyngjandi fyrir Símann og hins vegar að skapa ásættanleg skilyrði fyrir fyrirtæki sem koma til með óska eftir heildsöluáðgangi að GSM farsímaneti og þjónustu Símans. Smásöluverð mínus aðferðin er viðkennd aðferð til að reikna út heildsöluverð og hefur ekki í för með sér mikinn aukakostnað fyrir Símann. Þessi aðferð hefur í för með sér að PFS mun fylgjast með þróun smásöluverðs en felur ekki í sér að PFS ætli að hlutast til um verð á smásöluarkaði hjá Símanum og því hafnar stofnunin fullyrðingum Símans um að þetta sé í andstöðu við fjarskiptalög.

Tilvitnun PFS í tillögur Íslandssíma í umsögn um frumvarp til fjarskiptalaga var einungis til að sýna mat þjónustuaðila á því hve stór munurinn milli heildsölu og smásölu þurfi að vera, þannig að endursöluaðili hafi möguleika á að starfa á markaðinum. Annar samanburður var notaður til að meta hvað væri eðlilegt fyrir Símann að gefa í afslátt, m.a. samanburður við aðrar fjarskipaþjónustur hér á landi, samanburður við verð í Danmörku, greining írsku eftirlitsstofnunarinnar (ComReg) á markaði 15 og mat á kostnaðarútreikningum vegna lúkningarverða á Íslandi. Að lokum vill PFS benda á að verð á farsímaþjónustu á Íslandi fer hækkandi í alþjóðlegum samanburði eins og sjá má á umfjöllun í viðauka B um alþjóðlegan verðsamanburð og innlenda verðþróun.

6.3 Kvaðir á NMT farsímanet Símans

6.3.1 Almennt

Síminn mótmælir kvöðum 3-5 sem ónauðsynlegum og byggir á sömu rökum og mótmæli sambærilegra kvaða á GSM farsímamarkaði.

Síminn ítrekar einnig að fyrirframgreidd kort eru ekki hluti af þjónustuframboði Símans á smásöllumarkaði fyrir NMT þjónustu og getur því ekki talist hluti af þjónustuframboði á heildsöllumarkaði.

Afstaða PFS

Varðandi kvaðir um gagnsæi þá vísar PFS til afstöðu sinnar í kafla 5.2.3 hér að framan. Að mati PFS er nauðsynlegt að leggja á Símann kvöð um að birta opinberlega upplýsingar um lúkningargjöld og endursöluverð á NMT farsímaþjónustu Símans.

Varðandi kvöð um bókhaldslegan aðskilnað þá hefur PFS ákveðið að falla frá áætlun sinni að leggja þessa kvöð á Símann varðandi NMT farsímanetið með vísan til þeirra röksemda sem fram koma í kafla 2 hér að framan um fyrirséð lok NMT netsins.

Varðandi fyrirframgreidd kort þá vísar PFS einnig til umfjöllunar sinnar í kafla 2 hér að framan þar sem fram kemur að PFS telji ekki nauðsynlegt að tilgreina sérstaklega að viðkomandi markaður fyrir aðgang og upphaf símtala í NMT farsímanet nái einnig yfir fyrirframgreidd kort.

6.3.2 Eftirlit með gjaldskrá

Síminn mótmælir kvöð um eftirlit með gjaldskrá og sérstaklega því að Síminn skuli að lágmarki veita 20% afslátt frá smásöluverði. Síminn segir að það þýði í raun að mælt sé fyrir um enn frekara tap í NMT rekstri.

Afstaða PFS

PFS hefur ákveðið að falla frá áætlun sinni um að hafa fasta prósentutölu til að reikna út heildsöluverð frá smásöluverði. Ef aðilar nái ekki samkomulagi á viðskiptalegum grunni um verð telur PFS nauðsynlegt að hafa heimildir til að grípa inni og ákveða heildsöluverð ef til þess kemur. PFS getur ekki séð að heildsala á aðgangi að NMT netinu muni leiða til frekara taps á NMT rekstrinum